

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobkyně **D. N.**, bytem U k. 4, S., proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem v Praze, nám. Hrdinů 3, **o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2012, č. j. X, ve věci vdovského důchodu,**

t a k t o:

- I. Žaloba **se z a m í t á.**
- II. Žádný z účastníků **n e m á právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Podanou žalobou se žalobkyně domáhala přezkoumání rozhodnutí žalovaného označeného v záhlaví, kterým bylo změněno rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 3. 2012, č. j. X tak, že slova „od 11. 8. 2006 do 31. 8. 2011 v celkové výši 118.385 Kč“ byla nahrazena slovy „od 1. 6. 2006 do 31. 8. 2011 v celkové výši 121.800 Kč“. Rozhodnutím ze dne 13. 3. 2012 byla stanovena povinnost žalobkyní vrátit částku vdovského důchodu vyplacenou neprávem.

[2] V žalobě ze dne 16. 5. 2012 žalobkyně namítala, že z její strany neudělala žádnou chybu, aby měla něco vracet a ptala se, kdy žalovaný zjistil, že jí něco neprávem patří, proč to neuvedli na rozhodnutí, které předávali orgánu, který vyplácí starobní důchod, anebo žalobkyni informovali do 30 dnů, ale skoro až za půl roku. A proč, když to zjistili, žalobkyni ještě za 7. – 8. měsíc vyplatili vdovský důchod, když jí už nepatřil, to přece už museli vědět, teď pochopitelně z důvodů ekonomických a jiných ty peníze žalobkyně nemá, to je jako kdyby požadovala po žalovaném vyšší důchod po manželovi. Protože důchod žalobkyně po 36 letech zaměstnání se rovná almužně a když žalobkyně v současné době vše poplatí, tak je jí k pláči a stydí se, kam jsme to došli. A vůbec po tolika letech to není asi její chyba, ale i žalovaného. Žalobkyni je 72 let, ale takovou nejistotu nezažila. I když bude žít, tak se tomu nepoddá, má cukrovku a musí držet přísnou dietu, ale to žalovaného nemusí zajímat, jen když poctivého člověka obere. Žalobkyně se ptá, jestli se po tolika letech ten paragraf na ni vůbec vztahuje a proč to žalovaný nezjistil dříve, je to nějaké podezřelé. V doplnění žaloby ze dne 22. 5. 2012 žalobkyně uvedla, že vzhledem k tomu, že došlo při vyplacení vdovského důvodu k pochybení, požádala 21. 5. 2012 o prověření od 3. 4. 1995 do 31. 8. 2011 a rovněž žalovaného požádala, aby z jeho strany veškerá rozhodnutí, včetně materiálů z roku 1991, byla předána k posouzení soudu v Olomouci za účasti žalobkyně, ať už soud rozhodne kladně nebo záporně. Žalobkyně dodala, že částka v prvním a druhém rozhodnutí se liší o 3.415 Kč; první částka červen až červenec činí 1.470 Kč, násobeno dvěma = 2.940 Kč. Pokud žalobkyně nemá pravdu, tak se omlouvá.

[3] Ve vyjádření žalovaný popsal genezi případu týkající se souběhu nároku na výplatu vdovského důchodu žalobkyně přiznaného orgánem sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra od 23. 3. 1991 a nároku na výplatu starobního důchodu žalobkyně přiznaného Českou správou sociálního zabezpečení od 3. 4. 1995 (zjištěno orgánem sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra dne 24. 6. 2011). Orgán sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra ČR žalobkyni přiznal 23. 3. 1991 vdovský důchod. Tento důchod byl v plné výši vyplácen 23. 3. 1991 do 31. 8. 2011. Z výsledku porovnání databáze České správy sociálního zabezpečení a orgánů sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra bylo dne 24. 6. 2011 zjištěno, že Česká správa sociálního zabezpečení žalobkyni od 3. 4. 1995 přiznala a vyplácí starobní důchod. Přiznání a výplatu starobního důchodu žalobkyně orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra podle § 50 odst. 1 zákona č. 582/19 91 Sb. neoznámila. Podle tohoto ustanovení zákona má každý oprávněný či příjemce dávky důchodového pojištění (zabezpečení) povinnost písemně ohlásit plátcí dávky do osmi dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na výplatu dávky nebo na její poskytování. Bylo zřejmé, že žalobkyně je na plné výplatě jednoho ze sbíhajících se důchodů přeplácena. Po došetření bylo zjištěno, že orgán sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra za dobu od 3. 4. 1995 do 31. 8. 2011 nepřislušně na vdovském důchodu vyplatil 1.361.201 Kč. Pokud by žalobkyně splnila její zákonnou oznamovací povinnost, výplata vdovského důchodu by zákonným způsobem byla předána České správě sociálního zabezpečení ke sloučení s výplatou starobního důchodu, tato správa by porovnala výši obou sbíhajících se důchodů k datu 3. 4. 1995, vyšší důchod od tohoto data vyplácena v plné výši, nižší důchod pak ve výši jedné poloviny (§ 115 odst. 2 věta druhá zákona č. 582/1991 Sb., § 56 odst. 1

zákona č. 100/1988 Sb. ve znění ke dni 3. 4. 1995). Česká správa sociálního zabezpečení výplatu starobního důchodu žalobkyně potvrdila dopisem doručeným 12. 8. 2011. Orgán sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra 22. 8. 2011, č. j. OSZ-5215-33/D-Pc-2011 rozhodl o tom, že od 3. 4. 1995 není příslušný k výplatě vdovského důchodu žalobkyně podle § 115 zákona č. 582/1991 Sb., Českou správu sociálního zabezpečení požádal o sloučení důchodu k výplatě a převedl této správě do její působnosti „přeplatek“ ve výši 1.361.201 Kč. Rozhodnutí č. j. OSZ-45215-33/D-Pc-2011 ze dne 22. 8. 2011 o vyloučení příslušnosti orgánů sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra k výplatě vdovského důchodu žalobkyně nabylo právní moci dnem 27. 9. 2011. Česká správa sociálního zabezpečení 4. 10. 2011 doručila orgánům sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra její rozhodnutí z 20. 9. 2011, jímž nerozhodla o sloučení výplat starobního vdovského důchodu žalobkyně od 3. 4. 1995, ale až od 1. 9. 2011, přičemž ve smyslu § 56 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. ve znění ke dni 31. 2. 1995, rozhodla o výplatě vyššího vdovského důchodu beze změny a o výplatě nižšího starobního důchodu jen ve výši jeho poloviny. Protože ale základní výměra důchodu z důchodového pojištění podle předpisů platných od 1. 1. 1996 při souběhu nároků na výplatu starobního důchodu a vdovského důchodu náleží ke starobnímu důchodu, bylo podle názoru České správy sociálního zabezpečení sděleného 6. 2. 2012 orgánům sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra, aby se „zabýval“ neprávem vyplacenou částkou na základní výměře vdovského důchodu za dobu od 1. 1. 1996 do 31. 8. 2011. V příloze dopisu ČSSZ ze dne 6. 2. 2012 tato správa zaslala orgánům sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra kopii žádosti žalobkyně o starobní důchod. Z této žádosti sepsané Okresní správou sociálního zabezpečení v Olomouci na tiskopisu ČSSZ s datem uplatnění nároku 17. 11. 1994 a datem požadovaného přiznání starobního důchodu od 3. 4. 1995 vyplývá, že žalobkyně řádně uvedla informaci, že od Ministerstva vnitra pobírá vdovský důchod pod č. j. OSZ-45215/3-70-91. Česká správa sociálního zabezpečení této informaci v řízení o starobní důchod nevěnovala pozornost, nevyžádala od Ministerstva vnitra předání vdovského důchodu ke sloučení s výplatou starobního důchodu, čímž Ministerstvo vnitra již od 3. 4. 1995 nepříslušně vyplácelo vdovský důchod žalobkyně ve vyšší částce, než náležel. Česká správa sociálního zabezpečení v odůvodnění správního rozhodnutí z 20. 9. 2011 uvedla podrobnosti o částkách starobního důchodu a vdovského důchodu, jež měly být sloučeny ke společné výplatě již od 3. 4. 1995, částku na vdovském důchodu nepříslušně vyplacenou orgánem sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra však nezúčtovala. Orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra proto nezbylo, než nepříslušně vyplacenou částku na základní výměře vdovského důchodu žalobkyně za dobu pěti let ode dne výplaty vdovského důchodu (§ 118a odst. 1 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb.) požadovat přímo po žalobkyni, neboť žalobkyně ve vztahu k orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra jako plátcí důchodu porušila oznamovací povinnost uvedenou v § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. (rozhodnutí vedoucí dávkového oddělení orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra č. j. OSZ-45215-35/D-Bp-2012 ze dne 13. 3. 2012 doručené 23. 3. 2012 se stanovením povinnosti k vrácení částky vdovského důchodu vyplacené neprávem za dobu od 11. 8. 2006 do 31. 8. 2011 ve výši 118.385 Kč). Odpovědnost žalobkyně jako příjemkyně dávky důchodového pojištění byla přitom vyvozena z § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., podle kterého má plátcé důchodu vůči příjemkyni důchodů nárok na vrácení,

popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky důchodu, jestliže nesprávně vyplacená částka důchodu byla vyplacena ve vyšší částce, než náležela, protože příjemkyně důchodu nesplnila některou jí uloženou povinnost, přijala část důchodu, ačkoliv musela z okolností předpokládat, že takový důchod byl vyplácen ve vyšší částce, než v jaké náležel. Žalobkyně proti rozhodnutí dávkového oddělení orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra č. j. OSZ-45215-35/D-Bp-2012 ze dne 13. 3. 2012 podala k podáním ze dne 12. 4. 2012 písemné námitky, které byly rozhodnutím ředitele orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra č. j. OSZ-45215-37/M-Šp-2012 ze dne 9. 5. 2012 vyřízeny změnou výroku napadeného rozhodnutí. Orgán rozhodující o podaných námitkách zhodnotil odlišně dobu pěti let uvedenou v § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., podle tohoto ustanovení zákona nárok na vrácení, popřípadě náhradu částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, zaniká uplynutím pěti let ode dne výplaty dávky. Pokud rozhodná skutečnost o tom, že Česká správa sociálního zabezpečení vyplácí žalobkyni starobní důchod, byla zjištěna 24. 6. 2011, a dávky důchodového pojištění Ministerstvo vnitra na základě § 117 zákona č. 582/1991 Sb. vyplácí každého 11. dne na příslušný kalendářní měsíc, pak doba pěti let ode dne výplaty dávky musí počínat měsícem červnem 2006. Orgán rozhodující o podaných písemných námitkách proto změnil výrok rozhodnutí správního orgánu prvního stupně tak, že slova „11. 8. 2006 do 31. 8. 2011 v celkové výši 118.385 Kč“ nahradil slovy „od 1. 6. 2006 do 31. 8. 2011 v celkové výši 121.800 Kč“. Ministerstvo vnitra, tedy po žalobkyni požaduje, aby mu vrátila neprávem vyplacenou částku na vdovském důchodu v celkové výši 121.800 Kč. Rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra o podaných námitkách bylo doručeno 16. 5. 2012, tímto dnem nabylo právní moci. K žalobním námitkám z podání ze dne 20. 5. 2012 žalovaný uvedl, že nesouhlasí s hodnocením žalobkyně, že by v řízení o výplatu vdovského důchodu „neudělala“ žádnou chybu. Žalobkyně přiznání a výplatu starobního důchodu od 3. 4. 1995 ve smyslu zákonné povinnosti neoznámila plátcí vdovského důchodu, čímž mimo jiné došlo k vyplácení vdovského důchodu nepřislušně a neprávem. Pochybení Ministerstva vnitra jako žalovaného v této kauze nebylo zjištěno.

[4] Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 9. 5. 2012.

[5] Soud ze správního spisu zjistil, že manžel žalobkyně zemřel 23. 3. 1991. Na základě žádosti žalobkyně jí byl rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra ze dne 21. 5. 1991 podle § 45 až 47 zákona č. 100/1988 Sb. od 23. 3. 1991 přiznán vdovský důchod ve výši 2.280 Kčs měsíčně. V závěru rozhodnutí je uvedeno, že ostatní podmínky a náležitosti žalobkyně sezná z připojeného poučení, jež tvoří součást tohoto rozhodnutí. Ve správním spise je u konceptu rozhodnutí uveden pokyn, aby rozhodnutí bylo připojeno poučení. Součástí spisového materiálu zaslaného soudem toto poučení není. Vdovský důchod byl postupně zvyšován a od ledna 2011 činila 9.869 Kč měsíčně.

[6] Podle dopisu žalovaného ze dne 24. 6. 2011 porovnáním databáze České správy sociálního zabezpečení s databází orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra bylo zjištěno, že žalobkyni byl Českou správou sociálního zabezpečení přiznán starobní důchod od dubna 1995. V tomto dopise požádal žalovaný žalobkyni o písemné potvrzení uvedené skutečnosti a dodal, že žalobkyni byl přiznán vdovský důchod od 23. 3. 1991 a že výplata vdovského důchodu bude předána podle zákona č. 582/1991 Sb. na základě písemného vyjádření žalobkyně.

[7] Podle rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 8. 2011 žalovaný není od 3. 4. 1995 příslušný k výplatě vdovského důchodu žalobkyně. V odůvodnění sdělil žalovaný žalobkyni, že výplata vdovského důchodu bude zastavena 31. 8. 2011 a předána ke správě sociálního zabezpečení. Dále bylo rozhodnutí vyčísleno, že na vdovském důchodu bylo žalobkyni za dobu od 3. 4. 1995 do 31. 8. 2011 vyplaceno 1.361.201 Kč.

[8] Podle sdělení České správy sociálního zabezpečení ze dne 9. 8. 2011 byl žalobkyni Českou správou sociálního zabezpečení přiznán od 3. 4. 1995 starobní důchod, který je dosud vyplácen. ČSSZ požádala žalovaného o předání výplaty vdovského důchodu.

[9] Podle rozhodnutí ze dne 22. 8. 2011 žalovaný sdělil České správě sociálního zabezpečení to, že 24. 6. 2011 žalovaný zjistil, že žalobkyni byl od 3. 4. 1995 přiznán a je dosud vyplácen starobní důchod od ČSSZ. Tuto skutečnost žalobkyně žalovanému jako plátcí vdovského důchodu neoznámila. Žalovaný vyčísлил vyplácený vdovský důchod za dobu od 3. 4. 1995 do 31. 8. 2011 a požádal Českou správu sociálního zabezpečení, aby rozhodnutí o sloučení důchodů zaslala žalovanému.

[10] Podle dopisu žalobkyně ze dne 26. 8. 2011 byl žalobkyni přiznán starobní důchod od 3. 4. 1995, kdy dovršila 55 let, za odpracovaných 36 let, a to v 50 procentní částce 1.700 Kč. Žalobkyně uvedla, že když o důchod žádala, tak sociální pracovníci upozornila na to, že pobírá vdovský důchod, a dotázala se, zda to spojí, na což ona reagovala, že žalovaný je samostatný sociální orgán a že Českou správu sociálního zabezpečení to nezajímá. Dnes je žalobkyni 71 roků a doufá, že splňuje všechny podmínky na vdovský důchod a požádala o radu, co pro to má udělat.

[11] K tomu sdělil žalovaný, že výplata vdovského důchodu byla rozhodnutím ze dne 22. 8. 2011 předána České správě sociálního zabezpečení ke sloučení se starobním důchodem.

[12] Podle kopie žádostí o starobní důchod žalobkyně ze dne 17. 11. 1994 v žádosti uvedla, že pobírala důchod od Ministerstva vnitra podle rozhodnutí č. j. ZS 45.215/3-70-91.

[13] Podle rozhodnutí ČSSZ ze dne 20. 9. 2011, zaslaného žalobkyní na vědomí žalovanému, bude žalobkyni od 1. 9. 2011 prováděna výplata vdovského důchodu spolu s důchodem starobním Českou správou sociálního zabezpečení. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 1. 11. 2011 a žalovanému bylo doručeno 4. 10. 2011.

[14] Podle dopisu ze dne 6. 2. 2012 zaslala ČSSZ žalovanému podklady pro řešení přeplatků, mimo jiné i věc žalobkyně.

[15] Podle rozhodnutí ze dne 13. 3. 2012 stanovil žalovaný žalobkyni povinnost vrátit částku vdovského důchodu neprávem vyplacenou za dobu od 11. 8. 2006 do 31. 8. 2011 v celkové výši 118.385 Kč, a to podle § 118 a odst. 1 a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. Žalovaný v odůvodnění odkázal na výše uvedené skutečnosti a dále na § 68 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění a uvedl, že za dobu od 11. 8. 2006 do 31. 8. 2011 bylo žalobkyni žalovaným vyplaceno nepřislušně na vdovském důchodu celkem 552.473 Kč a za stejné období na vdovském důchodu náleželo celkem 434.088 Kč. Vdovský důchod byl žalobkyni naposled nepřislušně vyplacen 11. 8. 2011.

[16] V podání ze dne 23. 3. 2012 žalobkyně uvedla, že byla nařčena, že neoznámila, že od roku 1995 pobírala starobní důchod, což z jejich strany není žádná pravda, vše řádně oznámila a předložila veškeré podklady a bylo jí řečeno, že Ministerstvo vnitra je samostatný orgán a že je to na OSSZ v Olomouci nezajímá, kdo má co vyplácet, proč by měla za něco trpět a doplácet, co vůbec nezavinila. Žalobkyně řádně pracovala 36 roků, rovněž manžel. Když žalobkyně všechno splatí, tak jí zůstane almužna, a to má ještě dietu, protože má cukrovku, ať se za to zodpovídá ten, kdo to zavinil a ne ten, kdo všechno oznámil (i na Ministerstvu vnitra). Žalobkyně nemůže za to, že předtím byl jiný zákon než teď, je to prakticky 21 let a neví, kde by ty peníze vzala, aby to splatila za někoho, kdo to má na svědomí.

[17] V podání ze dne 27. 3. 2012 žalobkyně požádala o splátky 2.000 Kč měsíčně vždy dvacátý druhý den měsíce po obdržení důchodu. Žalobkyně dodala, že není žádná podvodnice a v době roku 1991 a roku 1995 proto udělala vše, aby byly důchody spojeny, ale nestalo se.

[18] V podání ze dne 29. 3. 2012 žalobkyně požádala jako laik o normální vysvětlení rozhodnutí a vysvětlení rozhodnutí z 22. 8. 2011, kde zjistila, že není uveden rok 2010, kdy částka 9.869 Kč za 12 měsíců činí 118.428 Kč. Podle výpočtů žalobkyně a žalovaného je rozdíl 43 Kč a požádala o telefonickou informaci.

[19] V podání ze dne 12. 4. 2012 žalobkyně uvedla, že se odvolává proti rozhodnutí ze dne 13. 3. 2012. Uvedla, že z její strany bylo vše oznámeno, jak při žádosti o starobní důchod, tak orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra, již od té doby uplynulo skoro 20 let. Žalobkyně žádala o přehodnocení a vyjádření k dalšímu postupu v této věci a rovněž od toho, zda jde o jejích pochybení, když jí byla předmětná částka neoprávněně vyplácena.

[20] Napadeným rozhodnutím ze dne 9. 5. 2012 bylo rozhodnutí ze dne 13. 3. 2012 změněno tak, jak je uvedeno v úvodu rozsudku. Žalovaný zopakoval, že žalobkyni byl přiznán vdovský důchod od 23. 3. 1991 rozhodnutím Ministerstva vnitra. Česká správa sociálního zabezpečení žalobkyni přiznala od 3. 4. 1995 starobní důchod. Podle § 115 zákona č. 582/1991 Sb. jsou-li splněny podmínky pro nárok na výplatu důchodu starobního a na výplatu důchodu vdovského, vyplácí oba důchody orgán, který vyplácí důchod starobní. K výplatě vdovského důchodu žalobkyně byla tedy příslušná ČSSZ. Při souběhu důchodů se podle § 56 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení ve znění do 31. 12. 1995, vyplácel vyšší důchod v plné výši, nižší důchod ve výši jedné poloviny. Starobní důchod žalobkyně k 3. 4. 1995 činil částku 2.715 Kč a byl nižší než vdovský důchod v částce 3.341 Kč. Starobní důchod měl být proto vyplácen ve výši jedné poloviny, ke které náleželo zvýšení o pevnou částku a vdovský důchod měl být vyplácen v plné výši bez zvýšení o pevnou částku. Podle § 70 zákona č. 155/1995 Sb. se důchod starobní a vdovský přiznaný před 1. 1. 1996 považují za starobní a vdovský důchod podle tohoto zákona, a to ve výši, v níž náležely ke dni 31. 12. 1995, včetně zvýšení důchodů o pevnou částkou. Zvýšení o pevnou částku je přitom od 1. 1. 1996 zahrnuto ve výši základní výměry důchodu. Vdovský důchod však byl v době od 3. 4. 1995 do 31. 8. 2011 vyplácen v plné výši (tzn. včetně základní výměry), neboť žalobkyně nesplnila povinnost občana v důchodovém pojištění uloženou v § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., které stanoví, že oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění je povinen písemně ohlásit plátcí dávky do osmi dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování. Na tuto povinnost byla žalobkyně upozorněna v poučení připojeném k rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu. V době přiznání starobního důchodu od 3. 4. 1995, tedy o této povinnosti věděla. Podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. má plátcé důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení nesprávně vyplacené částky, jestliže důchod byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost. Nárok na vrácení částek vyplacených neprávem nebo vyšší částce, než náležely, zaniká uplynutím pěti let ode dne výplaty dávky. V napadeném rozhodnutí za tento den určit 11. 8. 2006. Výplatním termínem orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra je sice jedenáctý den v měsíci ale tento den je dávka vyplácena za celý kalendářní měsíc. Pětiletá lhůta pro nárok na vrácení neprávem vyplacených částek tedy začíná prvním dnem měsíce, za který byla dávka neprávem vyplacena před pěti lety od zjištění této skutečnosti. Skutečnost, že část vdovského důchodu je vyplácena neprávem, byla zjištěna dne 24. 6. 2011. Výplata vdovského důchodu v plné výši byla orgánem sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra zastavena dne 31. 8. 2011. Částka vdovského důchodu náležející v nesprávné výši za dobu od 1. 6. 2006 do 31. 8. 2011 činí 448.980 Kč a bude zúčtována s neprávem vyplacenou částkou vdovského důchodu za stejné období ve výši 570.780 Kč. Rozdíl ve výši 121.800 Kč je částka vyplacená neprávem a žalobkyně je povinna jej vrátit. Žalobkyně byla poučena o výkonu rozhodnutí.

[21] Při jednání soudu zástupce žalovaného k provedenímu dokazování uvedl, že ke všem přiznaným důchodům se vždy přikládá poučení procesní i dávkové (o odchylkách), obsah poučení je standardní, ze zákona (č. 582/1991 Sb.). Zástupce

žalovaného si uvědomoval obtížnou situaci žalobkyně, obvykle si ČSSZ si vyžádá výplatu, v tomto případě to neudělala, to žalobkyni však neomlouvá. Jde o spíše o jednotlivé selhání ČSSZ. K dotazu soudu uvedl zástupce žalovaného, že poučení o povinnosti informovat o přiznání jiného důchodu bývala součástí celkového poučení, k souběhu docházelo a dochází dodnes. Žádné další dokazování zástupce žalovaného nenavrhoval.

[22] Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

[23] Podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.*

[24] Podle § 118a odst. 2 věty první zákona č. 582/1991 Sb. *jestliže byl občan vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, má plátce důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které nenáležely.*

[25] Podle § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. *nárok na vrácení, popřípadě náhradu částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, zaniká uplynutím pěti let ode dne výplaty dávky. Lhůta uvedená ve větě první neplyne po dobu řízení o žalobě, výkonu rozhodnutí, nebo jsou-li na úhradu přeplatku prováděny srážky z důchodu nebo ze mzdy nebo placeny splátky na základě dohody o uznání dluhu.*

[26] Spornou otázkou v souzené věci bylo, zda žalobkyně naplnila skutkovou podstatu subjektivní odpovědnosti přijetím důchodu ve vyšší částce, a to ve formě nevědomě nedbalosti, tzn. musela z okolností předpokládat, že důchod náleží v nižší částce, než byl vyplácen. Zavinění u uvedené skutkové podstaty není presumováno a žalovaný jej musí prokázat a odůvodnit, v jakých objektivních okolnostech spočívalo právní jednání žalobkyně (ať už aktivní, komisivní jednání či nečinnost, omisivní úkony).

[27] Odpovědnostní vztah má obecně v celém právu tyto čtyři prvky: zavinění, protiprávní jednání, škodlivý následek a vztah příčinné souvislosti mezi vznikem škody a protiprávním jednáním. I když není výslovně v zákoně uvedeno, že v těchto případech je žalobkyně povinna neoprávněně přijaté částky vrátit, je tato povinnost stanovena autoritativně rozhodnutím o přeplatku a této povinnosti na druhé straně odpovídá právo žalovaného na přijetí této částky, pokud tak žalobkyně neučinila dobrovolně sama. Protiprávní jednání žalobkyně tak spočívalo v přijetí neoprávněně

vyplacených částek a škodlivý následek je vznik přeplatku (čili částka, která žalovanému chybí, škoda vznikla na kladné mase prostředků zaplacených všemi pojišťenci a určených pro výplatu podle zákonů). Příčinná souvislost s nekonáním žalobkyně vyplývá z nevrácení přijatých částek.

[28] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2013, č. j. 8 As 34/2012-35, www.nssoud.cz, ...*správní orgány musí prokázat i druhý znak nevědomé nedbalosti, tedy musí zjistit, zda pachatel vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům měl a mohl vědět, že porušuje zákonem stanovenou povinnost. V rámci naplnění tohoto druhého znaku nevědomé nedbalosti se tedy vychází z možné, nikoli reálné znalosti. Ta se zkoumá na základě objektivních okolností spojených se skutkem a subjektivních dispozic konkrétního pachatele, ale současně i možnosti předvídat způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem.*

[29] V souvislosti s prokázáním nevědomé nedbalosti se soud zabýval také tím, zda žalobkyně zachovala potřebnou míru opatrnosti. Míra opatrnosti je dána spojením objektivního a subjektivního hlediska při předvídání způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem (srov. obdobně Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 183 - 184). Žalobkyně však nezachovala potřebnou míru opatrnosti, protože bez racionálního důvodu vyvozovala, že může pobírat oba důchody v plné výši.

[30] Soud poukazuje na ustálené judikatorní závěry, podle kterých dále posoudil námitku týkající se neznalosti zákonných pojmů. Jak vyslovil Ústavní soud v usnesení ze dne 16. 5. 2002, sp. zn. I. ÚS 699/2000: „*Ústavní soud usuzuje, že stěžovatelovo tvrzení, že jednal v dobré víře a že mu nebylo prokázáno zavinění, nelze zakládat (odvozovat) na neznalosti právní úpravy. Zde platí tradiční zásada "neznalost zákona neomlouvá" ("ignorantia legis non excusat"). Ta je zajisté v právním státě nemyslitelná bez řádného vyhlášení normativního aktu stanoveným způsobem, tj. způsobem, jenž mimo jiné každému umožňuje se s tímto normativním aktem seznámit (srov. Veverka, VI. - Boguszak, J. - Čapek, J.: Základy teorie práva a právní filozofie, Codex, Praha 1996, str. 24, 32)*“. Žalobkyně měla znát své povinnosti, a pokud tomu tak nebylo, mohla se v případě pochybností obrátit na správní orgán (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2013, č. j. 8 As 34/2012-35, www.nssoud.cz).

[31] Žalobkyně měla vědět a musela z okolností předpokládat, že nemá při souběhu nárok na oba důchody v plné výši. To, že si byla souběhu důchodů a případných následků souběhu žalobce vědoma, vyplývá již ze samotné skutečnosti, že informaci o pobíraném vdovském důchodu uvedla do své žádosti o starobní důchod u ČSSZ a dále ze shora citovaného dopisu ze dne 26. 8. 2011. Z žalobkyní uváděné reakce (viz citovaný dopis – že ČSSZ nebude oznamovat namísto žalobkyně žalovanému pobírání starobního důchodu) je zjevné, že žalobkyně si byla vědoma zákonného ustanovení o sloučení obou důchodů.

Podstatné dále je, že žalobkyně žalovanému skutečnost, že pobírá starobní důchod, vůbec neoznámila, ačkoli byla povinna tak učinit. Žalobkyně ničím nedoložila, že by tak učinila. S odkazem i na výše uvedené v souzené věci se proto jednalo na straně žalobkyně o nedbalostní zavinění.

[32] Žalovaný ve svých napadených rozhodnutích vydal vyčerpávající a úplný výklad, se kterým se soud ztotožnil.

[33] Soud rozhodl ve shodě s judikaturou Nejvyššího správního soudu, z níž zdejší soud poukazuje především na rozsudek jmenovaného soudu ze dne 28. 8. 2013, č. j. 3 Ads 95/2012-20, dostupný na www.nssoud.cz, schválený do Sbírky soudních rozhodnutí plénem dne 13. 11. 2013 (tj. většinou všech soudců Nejvyššího správního soudu).

[34] Nad rámec přezkoumávaného rozhodnutí soud konstatuje, že žalobkyně si může požádat o úhradu přeplatku formou jí navržených splátek. Pokud by výši navržených splátek žalovaný neakceptoval, je potřebné vyvolat s žalobkyní jednání o výši splátek.

[35] Z výše uvedených důvodů soud podle § 78 odst. 7 s. ř. s. žalobu zamítl jako nedůvodnou.

[36] Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože v řízení nebyla úspěšná a žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s., § 118d odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., v posledním účinném znění).

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti

němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Olomouci dne 7. 1. 2014

JUDr. Martina Radkova
samosoudkyně